

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudce Milana Hulmáka a soudkyně zpravodajky Veroniky Křest'ánové o ústavní stížnosti stěžovatelů **O. G.** a **J. H.**, zastoupených JUDr. Markem Křížem, Ph.D., advokátem, sídlem Masarykovo nám. 91/28, Karviná – Fryštát, proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci č. j. 29 Co 208/2025-527 ze dne 10. září 2025, za účasti **Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci**, jako účastníka řízení, a **Z. K.**, zastoupeného JUDr. Tomášem Vlčkem, advokátem, sídlem Elišky Krásnohorské 123/10, Praha 1 – Staré Město, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci č. j. 29 Co 208/2025-527 ze dne 10. září 2025 bylo porušeno právo stěžovatelů zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 2 odst. 1 a čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky.

II. Tento rozsudek se proto ruší.

Odůvodnění:

I.
Úvod

1. Ústavní soud se v nálezu zabývá otázkou, zda v ústavní rovině obстоjí výklad § 2924 občanského zákoníku, podle kterého nejde o škodu způsobenou provozní činností, pokud by škoda nevznikla nebýt přičinění třetí osoby. Pokud jde o nemajetkovou újmu na přirozených právech člověka, uplatní se přijaté závěry obdobně (§ 2894 odst. 2 ve spojení s § 2956 občanského zákoníku).

2. Obecné soudy se v posuzované věci zabývaly situací, kdy stěžovatelé utrpěli majetkovou i nemajetkovou újmu tím, že se na osobní automobil, kterým jeli, skutálel balík sena z louky u silnice, na kterém vedlejší účastník provozoval zemědělskou činnost (po senoseči skladoval seno v balících). Soudy po provedeném dokazování zjistily, že balík sena se nemohl dát do pohybu samovolně, ale že se o to musela nějak přičinit (neznámá) třetí osoba. Okresní soud v Jablonci nad Nisou, který ve věci rozhodoval jako soud prvního stupně, právně uzavřel, že přes působení třetí osoby (případně zvěře) vedlejší účastník stěžovatelům za újmu odpovídá, neboť v souvislosti se svou provozní činností nevynaložil veškerou péči, kterou lze od něj v poměrech konkrétní věci rozumně požadovat ohledně umístění balíku sena na pozemku a předejití jeho rozpohybování. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci jako soud odvolací oproti tomu vnější okolnost spočívající v působení třetí osoby (o působení zvěře po doplnění dokazování již neuvažoval) považoval samu o sobě za vylučující odpovědnost vedlejšího účastníka za újmu způsobenou provozní činností. Nejvyšší soud ve věci nerozhodoval, neboť proti rozhodnutí krajského soudu nebylo objektivně přípustné dovolání.

3. Ústavní soud z důvodů dále předestřených dospěl k závěru, že výklad § 2924 občanského zákoníku, který zaujal krajský soud, není ústavně souladný.

II.

Namítaná porušení ústavně zaručených práv, rekapitulace procesního vývoje a obsah napadeného rozhodnutí

4. Stěžovatelé se domáhají zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí; tvrdí, že jím byla porušena jejich ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

5. Stěžovatelé se po vedlejším účastníkovi domáhali náhrady újmy, která měla být způsobena tím, že 5. srpna 2020 se balík sena ve vlastnictví vedlejšího účastníka (provozujícího zemědělskou činnost) skutálel ze svahu, kde byl uložen, až na silnici a tam narazil do jedoucího vozidla. Vozidlo řídila stěžovatelka, stěžovatel byl spolucestující. Tvrdili, že vedlejší účastník neprovedl taková opatření, která by vzniku škody mohla s dostatečnou jistotou zabránit. Požadovali náhradu vynaložených nákladů na opravu vozidla (stěžovatel 19 380 Kč a stěžovatelka ve 4 078 Kč) a náhradu nemajetkové újmy (každý 15 000 Kč).

6. Okresní soud v Jablonci nad Nisou prvním rozsudkem č. j. 112 C 3/2021-230 ze dne 16. listopadu 2022 žalobu zamítl. Na věc aplikoval § 2937 občanského zákoníku (škoda způsobená samovolným působením věci), dospěl přitom k závěru, že to jsou stěžovatelé, kdo má povinnost svá tvrzení (že se balík sena rozkutálel bez cizího zavinění) prokázat. Protože se stěžovatelé nedostavili k jednání nařízenému za účelem jejich poučení podle § 118a odst. 3 občanského soudního řádu, vzdali se dobrodiní tohoto poučení a soud žalobu zamítl z důvodu neunesení důkazního břemene.

7. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením č. j. 29 Co 42/2023-289 ze dne 30. ledna 2024 k odvolání stěžovatelů rozsudek okresního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uvedl, že věc je třeba posoudit podle § 2924 občanského zákoníku (škoda způsobená provozní činností), protože vedlejší účastník umístil na louku balík sena (který způsobil dopravní nehodu) při výkonu podnikatelské činnosti. Krajský soud vedlejšího účastníka poučil, že za takového právního stavu je unesení důkazního břemena na něm, musí tedy tvrdit a prokázat, na jakém konkrétním místě louky se balík sena nacházel, že byl umístěn proti svahu a že bylo vyloučeno, aby se v daném prostředí rozhodného dne sám rozpohyboval, nebo alespoň prokázat, že jiné opatření uložení a zabezpečení balíku sena by nebylo rozumné po něm požadovat. Současně okresní soud upozornil na vady žaloby (nedostatečné vymezení majetkové i nemajetkové újmy). Uložil okresnímu soudu, aby při posuzování obrany vedlejšího účastníka, tedy uplatněného důvodu liberace, vzal v úvahu při hodnocení důkazů nejen již provedené důkazy, ale i vedlejším účastníkem nově předložený znalecký posudek a případně i další navržené důkazy.

8. V souladu se závazným právním názorem krajského soudu okresní soud věc posoudil podle § 2924 občanského zákoníku. Z provedeného dokazování (včetně místního šetření a výslechu znalce) měl za zjištěné, že balíky sena byly skutečně 1. srpna 2020 umístěny proti svahu, jak tvrdil vedlejší účastník. S ohledem na další konkrétní okolnosti věci (umístění balíků na zaoblené, nikoli prudké části louky, vliv deštivého počasí ve dnech po lisování) dospěl soud k závěru, že se balík sena sám do pohybu nedal. Vzhledem k profilu celé louky (kdy se posléze svah velmi prudce svažuje), její přístupnosti veřejnosti (v horní části vede místní komunikace) a umístění (v dolní části) nad velmi frekventovanou silnicí v prudkém svahu, a se zřetelem k tomu, že nelze vyloučit kontakt jiných osob (případně zvířet) s balíky

umístěnými na louce, soud nepovažoval otáčení balíku proti svahu za dostatečně preventivní opatření. Druhým rozsudkem č. j. 112 C 3/2021-465 ze dne 10. února 2025 proto žalobě z podstatné části vyhověl a vedlejšímu účastníku tak uložil povinnost zaplatit stěžovateli celkem 15 078 Kč s příslušenstvím (výroky I, II, III a IV), stěžovateli celkem 30 380 Kč s příslušenstvím (výroky VI, VII, VIII a IX) a oběma náhradu nákladů řízení (výrok XI). Žalobu každého ze stěžovatelů zamítl (výroky V a X) co do částky 4 000 Kč s příslušenstvím, neboť dovedl, že přiměřeným zadostiucněním za nemajetkovou újmu způsobenou nutností věnovat zbytek dovolené nikoli relaxu, ale zajišťování ubytování není částka 5 000 Kč, jak požadovali, ale jen 1 000 Kč.

9. Vedlejší účastník napadl rozsudek okresního soudu ve vyhovujících výrocích a v nákladovém výroku odvoláním. Krajský soud jeho odvolání napadeným rozsudkem vyhověl a změnil rozsudek krajského soudu ve vyhovujících výrocích tak, že žalobu zamítl (výroky I a II) a uložil stěžovatelům povinnost zaplatit vedlejšímu účastníkovi na náhradu nákladů řízení před okresním soudem 101 954,28 Kč (výrok III) a na náhradu nákladů odvolacího řízení 14 399,30 Kč (výrok IV). Krajský soud se shodl s okresním soudem v tom, že balík sena se v den nehody samovolně nerozpohyboval a musela jej tedy uvést do pohybu třetí osoba (působení zvěře krajský soud na základě závěrů znalce vyloučil). Na rozdíl od okresního soudu jen z toho dovedl, že újma nevznikla v důsledku provozní činnosti, tedy samotného skladování sena v balíku na louce, ale v důsledku činnosti třetí osoby. Proto podle krajského soudu není dána příčinná souvislost mezi provozní činností a újmou a nelze dovést odpovědnost vedlejšího účastníka podle § 2924 občanského zákoníku.

III.

Argumentace stěžovatelů

10. Stěžovatelé uvádějí, že skutkové okolnosti věci možnost zásahu třetí osoby vylučují. Tuto vedlejším účastníkem tvrzenou domněnku nepotvrdil žádný v řízení provedený důkaz, ani Policie České republiky na místě nezjistila žádnou okolnost nasvědčující zásahu třetí osoby. Jsou přesvědčeni, že vedlejší účastník důkazní břemeno ohledně tvrzeného liberačního důvodu v řízení neunesl. Způsob uložení balíků sena byl nedostatečný a rizikový. Balíky byly umístěny na výrazně svažitém, nerovném a kluzkém terénu v části pozemku, kde jejich stabilita byla výrazně snížena. Stěžovatelé také nesouhlasí s tím, že jim bylo napadeným rozsudkem uloženo hradit náklady vedlejšího účastníka jak za obě řízení před okresním soudem, tak i za obě odvolací řízení, a to navzdory tomu, že byli v části sporu úspěšní. Poukazují v této souvislosti také na nepřiměřenou délku řízení. Přestože uplatňovali nároky v poměrně nízké výši, jsou nuceni hradit náklady řízení, které svou výší násobně přesahují samotnou hodnotu sporu.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla včas podána oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené v ústavní stížnosti, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný a stěžovatelé jsou právně zastoupeni v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudě. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelé vyčerpali všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

12. Vzhledem k námitce vedlejšího účastníka Ústavní soud výslovně uvádí, že dovolání v dané věci nebylo objektivně přípustné podle § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, ač krajský soud stěžovatele poučil opačně. Předmětem rozhodování krajského soudu byly ale peněžité nároky stěžovatelky jen ve výši 15 078 Kč (4 078 Kč za opravu poškozeného vozidla, 5 000 Kč za stres z dopravní nehody, 5 000 Kč za duševní útrapy způsobené strachem z dalšího průběhu těhotenství a 1 000 Kč jako odškodnění nutnosti věnovat zbytek dovolené zajištění ubytování) a peněžité nároky stěžovatele jen ve výši 30 380 Kč (19 380 Kč za opravu poškozeného vozidla, 5 000 Kč za stres z dopravní nehody, 5 000 Kč za duševní útrapy způsobené strachem z dalšího průběhu těhotenství a 1 000 Kč jako odškodnění nutnosti věnovat zbytek dovolené zajištění ubytování). Důvod pro zamítnutí všech nároků byl společný, proto je pro posouzení objektivní přípustnosti rozhodný součet, ten ale u žádného ze stěžovatelů (a dokonce ani celkem) nepřevyšoval částku 50 000 Kč, což je hranice přípustnosti.

13. Ústavní soud v této souvislosti již na tomto místě současně dodává, že si je vědom, že částky, o kterých napadeným rozhodnutím rozhodoval krajský soud, o které tak stěžovatelům jde ohledně věci samé v řízení o ústavní stížnosti, nepřekračují hranici bagatelnosti, jak ji chápe Ústavní soud a jak z ní podle ustálené judikatury zásadně dovozuje zjevnou neopodstatněnost stížnosti. Okolnosti a širší souvislosti posuzované věci však považuje za významné (výjimečné), otázka výkladu a aplikace § 2924 občanského zákoníku v podobných situacích přesahuje zájem stěžovatelů. V této souvislosti Ústavní soud odkazuje i na bod 23 rozsudku okresního soudu zmiňující obecnější význam rozhodnutí pro srovnatelné (nebezpečné) situace do budoucna.

V.

Vyjádření k ústavní stížnosti a replika stěžovatelů

14. Ústavní soud si vyžádal od okresního soudu spis sp. zn. 112 C 3/2021 a od krajského soudu a vedlejšího účastníka vyjádření, která následně zaslal stěžovatelům na vědomí a poskytl jim možnost repliky.

15. Krajský soud setrval na svých závěrech uvedených v odůvodnění napadeného rozsudku, neboť má za to, že ústavní stížnost neuvádí novou argumentaci nebo skutečnosti, které by již nebyly zvažovány. Předkládají-li stěžovatelé v ústavní stížnosti vlastní (odlišnou) verzi skutkové situace (celková výrazná svažitost, nerovnost, kluzkost, nutnost zanechání stop třetí osoby apod.), neuvádějí, z jakých důkazů by takový závěr měl plynout. Krajský soud svůj předběžný názor na posouzení skutkového stavu a jeho právní hodnocení sdělil účastníkům ještě před jednáním v usnesení z 21. července 2025. Stěžovatelé se z jednání omluvili, k dalšímu poučení tak nemohlo dojít. Za situace, kdy bylo prokázáno, že se balík sena nerozpohyboval samovolně v důsledku jeho skladování, ale v důsledku působení třetí osoby, nelze shledat odpovědnost vedlejšího účastníka a vyžadovat po něm nad rámec jím přijatých a podle znalce obvyklých a přiměřených opatření (tj. umístění balíku do méně svažité části, proti směru svahu) přijetí dalších preventivních opatření proti rozpohybování balíku působením třetí osoby.

16. Vedlejší účastník považuje v ústavní stížnosti uvedené skutečnosti za účelové, zkreslené a důkazně nepodložené (např. že porušil prevenční povinnost, protože nepostavil balík na plochou stranu, nesdružil balíky do skupin, neplotil louku, nepodložil balíky klíny). Jde-li o náklady řízení, stěžovatelé zneužívali svých procesních práv, když se opakovaně neúčastnili jednání a po proběhlém jednání rozsáhle písemně napadali výpovědi či provedené důkazy, čímž jednak porušovali zásadu ústnosti a jednak soudní spor zbytečně prodlžovali

a prodražovali. Stěžovatelé nevyužili proti napadenému rozsudku krajského soudu posledního možného opravného prostředku (dovolání), proto by jejich ústavní stížnost měla být odmítnuta jako nepřijatelná.

17. Stěžovatelé v replice nejprve uvádějí, že dovolání v dané věci nebylo objektivně přípustné, protože v době vydání napadeného rozsudku krajského soudu byla předmětem řízení peněžitá plnění nedosahující zákonného limitu pro přípustnost dovolání. Dále nesouhlasí s tím, že krajský soud postavil své rozhodnutí na pouhé hypotetické možnosti zásahu třetí osoby, aniž by k tomu existoval jediný přímý či nepřímý důkaz. Zásadní pochybení krajského soudu spatřují v tom, že se z převážné části opíral o znalecký posudek a výslech znalce Ing. Pavla Dvořáka, ačkoli již v řízení upozorňovali, že znalec nevycházel ze situačního plánu Policie České republiky, nebyl na místě nehody, neznal skutečný sklon pozemku, hmotnost ani rozměry konkrétního balíku, vycházel výlučně z údajů poskytnutých mu vedlejším účastníkem a jeho odpovědi při výslechu byly neurčité, podmíněné a často vnitřně rozporné. Krajský soud naopak pominul odpověď VÚT - Ústavu soudního inženýrství, z níž plyne, že nelze vyloučit samovolný pohyb balíku s ohledem na kombinaci hmotnosti, tvaru balíku a svažitosti terénu. Uvádějí, že vedlejší účastník nejdříve poukazoval na preventivní charakter plotů a nyní jejich význam zlehčuje. Zdůrazňují, že řízení bylo významně prodlouženo a komplikováno tím, že okresní soud věc původně posoudil podle nesprávného právního režimu. Stěžovatelé připouštějí, že se osobně neúčastnili všech nařízených jednání, podstatné však je, že po celou dobu řízení aktivně a svědomitě vykonávali svá procesní práva jinými zákonem předvídanými způsoby. To, že maximálně nevyužili některá svá procesní práva, nemůže být vykládáno k jejich tíži.

VI.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

18. Ústavní soud posuzoval ústavní stížnost z hlediska kompetencí daných mu Ústavou, tj. z pozice soudního orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který není další instancí v systému obecného soudnictví (čl. 91 Ústavy), není soudem nadřízeným obecným soudům a obdobně jiným orgánům veřejné moci, a jako takový je oprávněn do jejich rozhodovací pravomoci zasahovat pouze za předpokladu, že nepostupují v souladu s právy obsaženými v hlavě páté Listiny [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. V posuzované věci dospěl k závěru, že napadenými rozhodnutími došlo k stěžovateli tvrzenému porušení práv obsažených v Listině, které Ústavní soud ke kasačnímu zásahu opravňuje.

19. K porušení základních práv stěžovatelů došlo tím, jak krajský soud vyložil a v posuzované věci aplikoval, respektive neaplikoval § 2924 občanského zákoníku.

20. Podle § 2924 občanského zákoníku ten, kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo. Na náhradu nemajetkové újmy na přirozených právech člověka vzniklé z provozu se toto ustanovení uplatní obdobně (§ 2894 odst. 2 ve spojení s § 2956 občanského zákoníku).

21. Okresní soud poté, co mu byla věc vrácena krajským soudem se závazným právním názorem, že je třeba postupovat podle § 2924 občanského zákoníku, zkoumal, zda v konkrétní situaci vedlejší účastník provozu zemědělské činnosti, konkrétně při skladování sena na louce po senoseči vynaložil veškerou péči, kterou po něm lze rozumně požadovat, aby ke škodě (újmě) nedošlo (bod 23 a násl. rozsudku). Kladl přitom důraz na konkrétní

okolnosti místa, v jehož prostoru se balík sena před rozpohybováním nacházel a kudy (jakým směrem) se pohyboval. Vyšel z toho, že nad horní hranicí louky, na níž byl balík uložen, vede místní komunikace, v její dolní části pak pod prudkým svahem velmi frekventovaná silnice. Soud proto vlastnosti konkrétní louky hodnotil optikou případného vzniku škody (újmy) jako velmi rizikovou. Přihlédl k tomu, že jde o místo, kde vzhledem k uvedeným okolnostem nelze vyloučit přítomnost osob (a tak ani jejich manipulaci s balíky sena) a konstatoval, že škoda (újma) působením rozpohybovaného balíku sena by mohla být ještě mnohem vážnější. Mohlo se např. srazit více aut, v letním období se na přilehlých komunikacích pohybuje také zvýšený počet motorkářů, cyklistů a chodců.

22. Krajský soud byl ve shodě s okresním soudem, že k rozpohybováním balíku sena muselo dojít působením třetí osoby (okresní soud navíc připouštěl působení zvěře). Tento závěr má oporu v provedeném dokazování a Ústavní soud jej nepovažuje za excesivní či jakkoli svévolný.

23. Ústavně právní deficit však Ústavní soud spatřuje v tom, jak krajský soud přistoupil k (ne)použití § 2924 občanského zákoníku.

24. Krajský soud vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu (sp. zn. 25 Cdo 2595/2019), podle kterého o škodu způsobenou provozní činností nejde, jestliže škoda nemá původ v povaze činnosti žalovaného nebo věci při této činnosti použité, ale např. došlo-li ke škodě v důsledku porušení právní povinnosti. Z něj dovodil absenci („přerušení“) příčinné souvislosti mezi provozní činností (skladováním sena v balíku na louce) a vznikem škody (újmy), jejíž příčinu spatřoval toliko v působení třetí osoby na balík sena. Dále se pak sice stejně jako okresní soud zabýval otázkou konkrétní míry opatrnosti (bod 18), kterou ale netestoval režimem zvláštní (pro škůdce přísnější) úpravy § 2924 občanského zákoníku, nýbrž situaci podrobil (pro škůdce mírnějšímu) testu obecně plynoucího z § 2900 občanského zákoníku (preventivní povinnosti). Uzavřel, že vedlejší účastník tam požadovanou míru – běžné - opatrnosti (prevence), kterou vyžadovaly okolnosti konkrétního případu, nezanedbal. Rozsudek okresního soudu tak změnil a žalobu zamítl.

25. Krajským soudem použitá judikatura k (ne)použití § 2924 občanského zákoníku navazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2429/2007 ze dne 25. listopadu 2009, uveřejněného pod číslem 101/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Ta ale vychází z předchozí právní úpravy zákona č. 40/1964 Sb., jehož § 420a odst. 3 stanovil, že odpovědnosti za škodu se ten, kdo ji způsobil, zproští, jen prokáže-li, že škoda byla způsobena neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu anebo vlastním jednáním poškozeného. Právní úprava zákona č. 40/1964 Sb. neumožňovala provozovateli jiný způsob zproštění se odpovědnosti. Podle současné (svým způsobem mírnější) právní úpravy však provozovatel bez ohledu na to, zda taková událost měla původ v provozu, nebo ne, za tuto škodu neodpovídá, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo. Tím je dána principiální odlišnost od úpravy § 420a zákona č. 40/1964 Sb. S ohledem na koncepční změnu § 2924 občanského zákoníku oproti předchozímu § 420a zákona č. 40/1964 Sb. jsou dřívější závěry judikatury jen omezeně přenositelné do nového právního prostředí. Tam, kde byla uznána provozní činnost, je dobrý důvod, aby tomu bylo i dnes. Naproti tomu v případech, které soudy odmítly (pro přísnost tehdejší úpravy) posoudit jako provozní odpovědnost, není vyloučeno, že se s ohledem na odlišné pojetí nové úpravy o provozní činnost jednat bude. V odborné literatuře je dovozováno, že s ohledem na odlišnost formulace liberačních důvodů v obou právních úpravách týkajících se zproštění odpovědnosti za škodu způsobenou provozní činností nelze nadále bez dalšího vycházet z judikatury k zákonu č. 40/1964 Sb. [viz Melzer, F., Tégl, P. a kolektiv: Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081. Praha: Leges, 2018, s. 464. Obdobně Petrov, J.,

Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, § 2924 m. č. 15].

26. Krajský soud ale pod vlivem judikatury k předchozí právní úpravě na situaci neaplikoval právní úpravu odpovědnosti za škodu spojenou s provozní činností spočívající ve skladování sena na louce po senoseči obsaženou v § 2924 občanského zákoníku. Škodu (újmu) tedy nepovažoval za způsobenou provozní činností a nezabýval se tak ani tím, jakou veškerou péči po vedlejším účastníkovi (jakožto provozovateli) bylo možno rozumně požadovat, aby ke škodě (újmě) nedošlo, a zda takovou péči skutečně vedlejší účastník vynaložil. Namísto toho použil judikaturu vymezující důvody, pro které nejde o škodu způsobenou provozní činností, jak ji chápal tehdejší § 420a zákona č. 40/1964 Sb. a judikatura k němu se vztahující a dovodil z ní absenci příčinné souvislosti mezi provozní činností a újmou jen proto, že k rozpohybování balíku sena došlo působením třetí osobou. Krajský soud užití § 2924 občanského zákoníku tak nepřipustně omezil tím, že vyloučil jeho použití již jen na základě existence další příčiny, namísto toho, aby jeho použití připustil i při kumulaci příčin.

27. Naproti tomu okresní soud respektoval odlišné pojetí současné úpravy odpovědnosti za škodu (újmu) z provozní činnosti, jak ji lze dovodit i z výkladů nauky, a v souladu s jejím smyslem a účelem škodu z provozní činnosti vnímal komplexněji a zevrubně posuzoval rozumné požadavky na skladování balíků sena po senoseči na konkrétní svažité louce, po které se běžně pohybují lidé a která je nad silnicí, a dovodil, že škoda (újma) stěžovatelům vznikla provozní činností vedlejšího účastníka a že po provozovateli lze vzhledem k riziku značné škody (újmy) při umístění balíků sena požadovat opatření, která zabrání rozpohybování balíku sena byť kumulovaně s další příčinou, tedy za přičinění třetí osoby (v řízení nebylo tvrzeno, natož prokázáno, že újma vznikla úmyslným jednáním třetí osoby).

VII. Závěr

28. Soudy jsou ve své činnosti vázány zákonem (čl. 95 odst. 1 Ústavy) a tento aspekt práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny chrání nejen právní jistotu stran v soudním řízení, ale nepřímou také dělbu moci (čl. 2 odst. 1 Ústavy). Není úkolem Ústavního soudu hodnotit, zda je soudní interpretace podústavního práva správná. K tomu je určen systém opravných prostředků. Pomíjí-li však obecný soud, tak jako krajský soud v posuzované věci, změnu právní úpravy a vykládá ji bez zřetele na principiální změny oproti předchozí právní úpravě jako úpravu předchozí, porušuje tím čl. 36 odst. 1 Listiny a v rozporu s čl. 95 odst. 1 Ústavy právo fakticky měnit, respektive tvořit (obdobně nálezn. sp. zn. Pl. ÚS 23/24 ze dne 11. září 2024, body 46 až 49).

29. Ústavní soud proto napadený rozsudek podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

30. Takto rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť měl za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

31. Krajský soud projedná věc znovu. Jeho úkolem bude ústavně souladným způsobem aplikovat § 2924 občanského zákoníku v souladu se shora uvedenými závěry. Znovu také rozhodne o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

32. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatelů vyhověl již z důvodů vztahujících se k věci samé, je nadbytečné se zabývat námitkami stěžovatelů proti rozhodnutí

o nákladech řízení, neboť tyto výroky Ústavní soud ruší už jen pro jejich akcesorickou povahu k výroku o věci samé. Pouze na okraj (k vysvětlení stěžovatelům) Ústavní soud dodává, že není pochybením obecného soudu, pokud úspěch stran sporu v řízení hodnotí podle toho, jak je věc rozhodnuta výsledně, a nepřihlíží k tomu, že v průběhu řízení byla vydána, ale pak zase zrušena či změněna rozhodnutí svědčící jinému výsledku.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 28. ledna 2026

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu